

Ospravedlnenie vierou

I. Náčrt

Krátka osnova

1. Naša stratenosť a Božia iniciatívna láska – Rim 3,10-12.23; 1 Ján 4,19
2. Čo je to ospravedlnenie? – Rim 4,3.5.6; 8,1; Ef 2,9.10
3. Ospravedlnení výlučne vierou, nie skutkami – Rim 1,17; 3,21-26; Gal 2,16

Ospravedlnenie vierou je vieroučným článkom, na ktorom stojí a padá kresťan-ská cirkev. Tvori jadro celej zvesti evanjelia. Základom nášho spasenia je (1) vedomie, že sme hriešnici, (2) poznanie, že Pán Ježiš Kristus je našim Spasiteľom.

1. Naša stratenosť a Božia iniciatívna láska – Rim 3,10-12.23; 1 Ján 4,19

Keď spadneme do hlbkej jamy, našou prvoradou potrebou je uvedomiť si, kde sa nachádzame. Nesmieme si nič nahovárať. Nesmieme popierať, že sme dole, stratení a sami si nedokážeme pomôcť. Tejto realite sa musíme postaviť tvárou v tvár. Ak budeme tvrdiť, že to tak nie je, že naša situácia nie je až taká zlá, nikto nám nemôže pomôcť. Prečo? Pretože aj keby nás niekto nezištne a možno aj s nasadením vlastného života chcel z jamy vytiahnuť, ak ponúknuť pomoc odmietneme vo vedomí, že to s nami nie je až také zlé, celá „záchranná akcia“ vyznie naprázdno a je zbytočná. Základným predpokladom nášho ospravedlnenia je vedomie vlastnej stratenosti a hriešnosti (nespravodlivosti). Sme hriešni skrz naskrz. O tom nás však môže presvedčiť len Duch Svätý (Ján 16,8.9; Rim 3,23), pretože my si to pripúšťame len veľmi neradi.

Dvaja kamaráti nastúpili do rýchliku, ktorý býval obyčajne plný. Nemali si ani kde sadnúť. Premýšľali, ako by si tentoraz urobili čo najväčšie pohodlie. Jeden z nich dostal nápad: „Stav sa, že tu budeme sami,“ povedal so šibalským úsmevom. Skôr než rýchlik v najbližšej stanici zastavil, napísal niečo na lístok a prilepil ho na dvere kupé. Tí, čo nastúpili, v nádeji pozerali na takmer prázdne kupé. Keď si však prečítali lístok na dverách, rýchlo postúpili ďalej. Aj keď bol rýchlik preplnený, títo dvaja chlapi pohodlne sedeli v kupé sami. Keď sa situácia zopakovala aj na ďalšej stanici, ten druhý to už nevydržal a spýtal sa: „Prosím ťa, čo si tam napísal, že nikto nemá odvahu vstúpiť do nášho kupé?“

„Chod' sa pozrieť,“ zasmial sa kamarát. Otvoril teda dvere a čítal: „Len pre hriešnikov!“

Len ten, kto si uvedomuje svoju hriešnosť, môže túžiť po ospravedlnení, to znamená po vyslobodení zo svojej beznádejnej situácie. Nikto sa však nemôže zachrániť sám. Podarí sa mu to len s pomocou niekoho iného. Nikto z ľudí nebude zatratený preto, že je hriešnik. Ak však bude niekto zatratený, potom to bude len preto, že zavrhol riešenie svojej beznádejnej situácie, že odmietol Záchrancu – Ježiša Krista. To ON vo svojej vynaliezavej láske prevzal iniciatívu, aby nás našiel, dal nám novú perspektívu, zachránil nás a viedol. Táto Božia nepodmienečná iniciatívna láska, ktorá vedie človeka k pokániu, je ďalším základným predpokladom diela ospravedlnenia. Je to vždy Boh, kto robí prvý krok. On hľadá človeka. Ján píše: „My milujeme, lebo on nás miloval ako prvý.“ (1 Ján 4,19) Blaise Pascal to vyjadril slovami: „Nehľadal by si ma (Bože), keby si ma už nebol našiel.“ Augustín vyhlasuje: „Naše srdce je nepokojné, dokiaľ nespočinie v tebe, ó Bože.“ Skôr než človek poznal, že je stratený, Božia láska mu vyšla v ústrety. Boh mal svoj plán záchrany už pripravený.

V Ježišovi Kristovi máme svojho záchrancu. Pascal mal úplnú pravdu, keď povedal: „Ak poznáme Boha bez toho, aby sme poznali svoju biedu, budeme pyšní. Ak poznáme svoju biedu bez toho, aby sme poznali Boha, staneme sa zúfalí. Ak poznáme Ježiša Krista, nájdeme ten správny stred, pretože v ňom poznávame aj Boha aj svoju biedu.“

2. Čo je to ospravedlnenie – Rim 4,3.5.6; Rim 8,1; Ef 2,9.10

Ospravedlnenie je Boží čin pre nás. Je to stopercentné Božie dielo, dielo lásky a nepochopiteľnej milosti. Kristus zomrel za nás. Stotožniť sa s Kristom, ako našim Spasiteľom, nám prináša záchranu od večnej smrti.

Ospravedlnenie je opakom odsúdenia. (Rim 8,1.33.34) Hriech nás odsudzuje, no Kristus nás zachraňuje.

Byť ospravedlnený znamená byť vyhlásený za spravodlivého. Napriek tomu, že nie som spravodlivý, som považovaný za spravodlivého. (Rim 4,3.5.6) Tak znie Boží rozsudok. Jeho vyhlásenie je platné, pretože je mi pripočítaná Kristova spravodlivosť. Obrazne povedané – som oblečený do Kristovho bieleho rúcha, jeho svätosti, čistoty a spravodlivosti. Som v Kristovi a Boh Otec sa na mňa díva ako na svojho milovaného Syna. Je to, ako keď vložíme popísaný papier do knihy. To, čo potom vidíme, nie je papier, ale kniha.

Ako to, že Boh môže hriešnika (bezbožného) vyhlásiť za spravodlivého? Je to preto, že toto Božie dielo pre človeka má úžasnú moc človeka meniť. Ospravedlnený človek sa mení na podobu Ježiša Krista, to znamená, že vo svojom živote stále viac odráža Kristove vlastnosti a jeho charakter.

Slovo ospravedlnenie je právnický termín prevzatý zo súdництва. Nie je to niečo odtrhnuté od života. Vieme, že na súde sa rozhoduje o dôležitých veciach. Rozsudok vynesený na súde ovplyvní celý život človeka, ktorého sa týka. Ospravedlnenie je viac než len nové postavenie pred Bohom. Je to sila k novému životu. Ide o to, aby sa toto Božie dielo pre nás realizovalo v nás, aby ON v nás rástol, žil a menil nás na svoj obraz.

Niektorí sa domnievajú, že ospravedlniť znamená „urobiť spravodlivým“. Nie je to však pravda. Napriek tomu, že nie sme spravodliví, Boh nás za takých považuje, pretože v Ježišovi Kristovi sa postupne takýmito spravodlivými ľuďmi stávame. (1 Kor 1,30) Sme to, čo budeme. Preto je dielo ospravedlnenia viac než len odpustenie hriechov. Je to vzťah s Bohom, ktorý stále viac silnie a rastie. Nie je to nijaký magický čin alebo nadfžanie Boha niektorým ľuďom.

Pri pohľade na seba nechápeme, ako by sme mohli byť spasení. Pri pohľade na Krista nemôžeme pochopiť, ako by sme mohli byť zatratení.

Ospravedlnenie je dielom okamihu. Nevyžaduje dlhodobý proces. Keď prideme ku Kristovi takí, akí sme, úprimne vyznávame a ľutujeme svoje hriechy a prosíme

o silu, aby sme ich už viackrát neopakovali, okamžite sme prijatí na milosť. Keď nás Boh v Kristovi prijíma, potom nás prijíma úplne, stopercentne, nielen čiastočne. Ospravedlnení sme skôr, než sa vôbec v našom živote ukáže zmena v konkrétnom správaní. Rovnakú skúsenosť prežil aj colník, ktorý odišiel domov ospravedlnený po tom, čo prosil: „Bože, buď milostivý mne hriešnemu.“ (Luk 18,13.14)

3. Ospravedlnení výlučne vierou, nie skutkami – Rim 1,17; 3,21-26; Gal 2,16

Veriaci nežijú z vlastnej spravodlivosti, ale z tej, ktorá je im z milosti pripočítaná. To znamená, že sa pred Bohom nesmieme a nemáme čím chváliť. Každý náš krok je poznamenaný odpúšťajúcou láskou, ktorá prichádza zhora. Slovo ospravedlnenie nám odhaľuje niečo úžasné: spasenie je hriešnikom darované z Božieho slobodného rozhodnutia, nezaslúžene, zdarma a v hojnosti. Spasenie je od začiatku až do konca Božím činom. (Ef 2,8-10)

Tento Boží dar milosti prijímame vierou. Viera nie je našim „spasiteľom“, ale rukou, ktorou tento dar prijímame. Zdrojom ospravedlnenia je Božia milosť. Základom ospravedlnenia je Kristova smrť a prostriedkom ospravedlnenia je naša viera. (Rim 1,17; Júda 3; Tít 2,11-14; Rim 3,21-26; 2 Kor 5,21) Ježiš vstal z mŕtvych, je živý a preto nás môže ospravedlniť (Rim 4,25), a tak uskutočniť to, pre čo zomrel.

Z toho, čo sme si povedali, vyplýva, že ospravedlnenie je Boží nezištný dar, ktorý si nemôžeme ničím zaslúžiť. Je to Boží čin milosti pre človeka. Ako ľudia k tomu nemôžeme ničím prispieť. Tento dar smieme len vďačne prijať. Boh nás ospravedľuje zadarmo. Dbajme, aby jeho dielo pre nás nebolo nadarmo. Nie sme ospravedlnení na základe svojich dobrých skutkov, ani na základe viery a skutkov alebo nejakých výkonov. (Gal 2,16) Ospravedlnení sme výlučne vierou.

II. Výkladové poznámky

1. Je nutné pochopiť dva termíny, ktoré hovoria o tom istom diele spásy z dvoch pohľadov: pripočítaná spravodlivosť (základom tohto slova je počet – Kristova spravodlivosť sa nám pripočítava – Rim 4,3) a udelená spravodlivosť (základom tohto slova je diel – Kristova spravodlivosť, jeho charakter sa stáva neoddeliteľnou súčasťou nášho života – Rim 8,4). Pripočítaná spravodlivosť je Kristova obeť pre nás, za nás, bez nás a namiesto nás. Je nám pripočítaná zadarmo. Udelená spravodlivosť je Kristova obeť, ktorú Duch Svätý vrýva do našich životov. To, čo Kristus raz navždy vykonal pre nás na golgotskom kríži, to v nás Duch Svätý dennodenne premieňa na realitu. Pripočítaná

spravodlivosť a udelená spravodlivosť sú v sku-točnosti jednou spravodlivosťou, ktorú prijímame a žijeme vierou, aj keď má dva odlišné aspekty. Rozhodne odmietame názor, že pripočítaná spravodlivosť je Božím dielom pre nás a udelená spravodlivosť našim dielom pre Boha. Obe sú Božím dielom z jeho milosti. Udelenú spravodlivosť nazývame posvätenie.

2. Mnohí sa domnievajú, že pohľad Novej zmluvy na vzťah medzi vierou a skutkami je rozporuplný. Apoštol Pavel hovorí: „...človek je ospravedľňovaný vierou bez skutkov zákona.“ (Rim 3,28; Gal 2,16). Jakub tvrdí: „...človek je ospravedlnený zo skutkov a nie zo samotnej viery.“ (Jak 2,24) Ako to teda je? Tento zdanlivý protiklad môžeme vyriešiť tým, že:

1. analyzujeme a definujeme termíny, ktoré títo pisatelia používajú,
2. pozorne sledujeme zámer pisateľa
3. poznáme prostredie, do ktorého Pavel a Jakub píše a argumenty, na ktoré reagujú.

a) Analýza termínu

Pre Pavla je viera dôverou v Boha, spoľahnutím sa na neho. Je to závislosť od Boha v otázke spasenia. Skutky sú preňho skutkami zákona, činmi poslušnosti, ktoré sú motivované túžbou dosiahnuť spravodlivosť. Preto Pavel stavia proti sebe vieru a skutky.

Jakub spája vieru s osobným náboženským vyznaním jednotlivca. Táto viera môže byť živá alebo mŕtva, tak ako vyznanie môže byť živé, praktické, alebo nanič. (Jak 2,14-26) Skutky sú pre Jakuba vonkajším prejavom skutočnej viery. Ukazujú, aké v skutočnosti je toto náboženské vyznanie človeka. Takto sa viera a skutky navzájom dopĺňajú a tvoria harmonický celok; vôbec nestoja proti sebe.

b) Zámer pisateľa

Pavel odpovedá na základnú otázku o zdroji spasenia. Je ospravedlnenie ľudský výkon, alebo Boží dar? Jakub sa naproti tomu pýta na dôsledky. Ako sa prejaví viera v živote ospravedlneného, spaseného človeka? Ako sa taký človek správa? Ako žije? Apoštol Pavel teda zdôrazňuje, že skutky nie sú základom spasenia, ani cestou k ospravedlneniu. Jakub však pripomína, že ospravedlnenie a spasenie musia viesť k zodpovednému etickému správaniu.

c) Rozdielni protivníci

Pavel a Jakub zápasia na fronte, kde je vzťah k zákonu problematický. Obaja sa stavajú proti zneužitiu zákona. Pavel má do činenia s judaistami, ktorí považovali zákon za prostriedok spasenia a cestu spásy. Rieši problém legalizmu.

Jakub však reaguje na iný problém – antinominalismus (smer, ktorý sa staval proti zákonu). Zápasí s formálnymi kresťanmi, ktorí nepochopili Pavlovo učenie

o zákone. Títo „libertiniáni“ (ľudia, ktorí popierali záväznosť zákona) tvrdili, že spôsob ich života nemá v konečnom dôsledku nič spoločné s ich spasením. Preto sa snažili úlohu zákona v živote kresťana potlačiť, ak nie úplne odstrániť.

Vo svetle toho, čo sme povedali, je jasné, že medzi Jakubom a Pavlom nie je v otázke vzťahu viery a skutkov žiadny rozpor alebo konflikt. Pokiaľ ide o dôsledky spasenia, Pavel a Jakub si neprotirečia. Aj Pavel zdôrazňuje, že spasenie vedie k zodpovednému a láskavému správaniu. (Gal 5,6.22; Ef 2,10; Rim 8,4).

III. Praktické dôsledky

„Ospravedlnení sme teda z viery, máme pokoj s Bohom skrze nášho Pána Ježiša Krista.“ (Rim 5,1) Tento vnútorný pokoj s Bohom sa prejaví v medziľudských vzťahoch – medzi manželmi, v rodine, na pracovisku, medzi susedmi, priateľmi atď.

Biblické učenie o ospravedlnení vierou nás oslobodzujú od sústredenosti na seba, od křčovitého sebaopozorovania, od zamerania sa na skutky a výkon. Ponúka nám slobodu a vedie nás k vďačnosti. Veriaci potom slúži Bohu nie preto, že musí, ale preto, že chce. Taký človek bude z lásky a vďačnosti robiť to, čo si praje Boh. Jeho služba sa bude vyznačovať ochotou a radosťou.

Toto radostné posolstvo o ospravedlnení v Kristovi nás chráni pred sebaistotou. Dovoľuje nám prežívať istotu spasenia, ktorá nevychádza z nás, ale z toho, že sa spoliehame na to, čo Kristus vykonal a povedal. (1 Ján 2,28; 5,12-13; Rim 8,35) Sme spasení, ospravedlnení milosťou. Žíme preto touto milosťou a dávajme pozor, aby sme z nej nikdy nevyšli. (Gal 5,4; 2 Kor 6,1)

Vedomie toho, že až do druhého príchodu Pána Ježiša budeme zároveň hriešni i spravodliví, nás vedie k pokore a k stálej závislosti od nášho Pána, ktorý je našim jediným Spasiteľom